

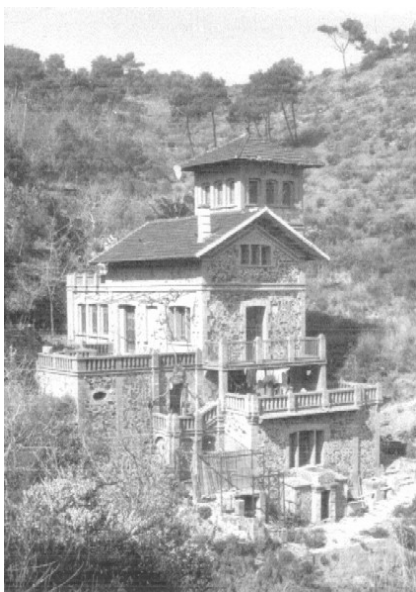

Rutes per Collserola

Can Massó

Quasi sempre tots els collserolaires, i més si són tant d'Horta com de Nou Barris, coneixen la font de la Marquesa, de bon cabal d'aigua fresca, de raig constant tot l'any i lloc adient per fer fontades.

L'origen del nom de font de la Marquesa esdevé de quan la construcció del parc del Laberint, fet que haurem de situar cap a l'any 1791, i que la família Desvalls, marquesos

de Llupià i d'Alfarràs, varen portar a cap.

La deu d'aigua d'aquesta font, conduïda per galeries, donà vida a estanys i brolladors del Laberint. Avui dia encara es poden veure pous de buidatge i galeries, les entrades de les quals sovint es troben amagades per la brolla.

Però aquest no és el tema del qual us vull parlar.

Estem situats, des de la font de la Marquesa, en un vessant del torrent de Fondenills, però continuem fent camí amunt i, just al capçal del torrent, ens trobem amb una magnífica torre, malauradament mig enrunada i no pas pel temps, sinó per l'espoli. Aquesta és la torre de muntanya de Can Massó. Com en diríem ara, una segona residència de la primera dècada del segle XX.

Per saber-ne coses, he entrevistat el meu amic Jordi Massó i Sans, nét de qui va fer construir la casa, Antoni Massó i Casañas.

Miquel Tormos. Què va moure el teu avi a construir una casa en un indret com aquest?

Jordi Massó. El seu amor per la natura, com a residència d'estiu i de caps de setmana i per reunir tota la família, fills i néts, a fer vida sana durant les vacances.

MT. Te'n recordes en quina data es va construir?

JM. No exactament. Però sé que va ser abans de 1906, perquè en aquest any va comprar els terrenys de Montbau i ja tenia els de Can Massó.

MT. I qui va ser l'arquitecte?

JM. No ho sé, però no m'estranyaria que fos una obra menor o primerenca de Puig i Cadafalch perquè, com a torre de muntanya, era una joia arquitectònica d'estil modernista, tota de pedra natural i fusta de melis, les teules de ceràmica vitrificada de colors verd i negre, les cantonades i marcs de portes i finestres acabades en totxo vermell, segons l'estil de Puig i Cadafalch que, aleshores, devia tenir trenta-cinc anys.

MT. Com van portar els materials a un lloc tan inaccessible?

JM. Amb mules. No hi havia altra manera.

MT. Com ho fèieu per tenir llum i aigua?

JM. Una instal·lació d'acetilè (carbur més aigua) arribava a totes les dependències, però, per perillosa, la vam substituir per Petromax, les espelmes i la lot. Un pou d'aigua de ferro, bombejat a mà, pujava l'aigua al dipòsit de la torre i, des d'allí, es repartia pel bany, la cuina i els safareigs. Més endavant, un altre pou

d'aigua normal bombejat a motor, va substituir el de ferro. Com a nevera, teníem la gruta, excavada sota terra i per la qual baixant per les escales de pedra arribàvem a l'aigua que brollava del terra. Fou on es van posar uns prestatges per posar les viandes fresques.

MT. Dius: "un pou d'aigua de ferro" i..., era bona per beure?

JM. No sols era bona per beure, sinó que era medicinal. Naturalment, tenia un lleuger gust de ferro. Es va fer un estudi per veure si seria comercialitzable, però va donar negatiu.

MT. Com era la casa per dins?

JM. Des de la terrassa principal s'entrava al rebedor i una escala, sota arcades, portava al pis de tres dormitoris dobles, cambra d'armaris, lavabos, WC, la terrassa de l'espaldanya amb la campana i una altra escala que conduïa a dalt de la torre. Del mateix rebedor, per la dreta, s'entrava a un gran menjador, amb terrassa coberta, i a dos dormitoris dobles; per l'esquerra, al lavabo gran, amb WC i urinari, i a la cuina i la cambra de rebost. També del rebedor es podia passar al pis dels masovers per una trampa. Aquest pis constava d'una peça gran amb escalfapanxes, que era la cuina, el menjador i la sala d'estar dels masovers, amb el pou de ferro, i tenia quatre dormitoris per a ells i el servei domèstic. La quadra per a l'ase i l'haca, i el porxo per al carro, constituïen la resta de l'edifici.

MT. I l'entorn de la casa?

JM.- A l'exterior, hi havia els galliners i conillers, la coberta per a la tartana, els ruscs d'abelles per a la mel, la bassa per a regar, els safareigs, jardins amb lliris i violetes, l'hort, i tots els arbres fruiters, incloent-hi més de cinquanta ametllers, avellaners, castanyers, ceps, picapolls, parres de moscatell, figueres, colls de dama, pales de figa de moro, presseguers, pomers de Sant Joan, cirerers i perers. Hi havia arbres ornamentals com les palmeres de palmó, les palmeres de ventall, un arbre japonès, bosc de pins pinyoners i bords, cirerers d'arboç,

farigola, romaní, ginesta, gatosa, bruc, bardisses de móres, comí, etc.

MT. I el mobiliari, com era?

JM. Com a segona residència, hi anava a parar tot el mobiliari vell, però hi havia peces que avui dia tindrien reconegut el seu mèrit. Molt de moble isabelí i alfonsí, especialment les calaixeres i cadires; un dormitori de matrimoni, imperi, amb profusió d'or en l'àliga de la capçalera; un llit de matrimoni estil anglès i un dormitori doble, de Viena; un menjador estil colonial provençal; lavabos de gerra i palangana, de porcellana; un veritable popurri.

MT. Per què va acabar en ruïna?

JM.- El meu pare va heretar una tercera part d'aquest petard. Els altres hereus eren un germà que vivia a Buenos Aires i tres nebodes i

un nebot que, en sa vida, no havien col·laborat en les despeses que comportava un indivís. El meu pare ha viscut sempre únicament del seu treball. Va haver de suportar durant els anys el cost

de masovers, contribucions, reparacions de bigues i teulades, reparacions del motor del pou i problemes com l'assassinat dels masovers, que un altre masover disparés un tret a la seva dona, riscos d'incendis, etc. Tot plegat d'una finca que, feia molts anys, no servia per a res: sense electricitat, sense telèfon, sense calefacció. A insistència meua, se la va treure de sobre quan va aparèixer un espavilat, advocat, escriptor, que volia, segons deia, un lloc com aquell per poder escriure. Home que disposava d'informació privilegiada, la va

comprar l'any 1955 per 125.000 pessetes, menys el 3% de pagament accelerat. L'acte seguit, va expulsar els masovers i se la va fer expropiar per l'Ajuntament de Barcelona per 1.450.000 pessetes. En deixar-la sense masovers, va començar l'espòli. Així com el meu pobre pare anava suportant amb sacrifici, les despeses per conservar-la, l'Ajuntament la va abandonar al pillatge i que, després, uns executius dels que juguen a comandos, la utilitzessin com a decorat de guerra pel seu estat ruïnós, segons va publicar en un article el diari Avui.

MT. Parles d'uns masovers assassinats. Et refereixes als crims d'Horta?

JM. Sí. Però aquest és un altre tema que allargaria massa aquesta entrevista i del qual

podríem parlar en una altra ocasió. Ho puc resumir, de moment, dient que els nostres masovers, Bernardí Gil i la seva esposa Carme, van ser assassinats a Can Massó sobre l'any 1943, amb set o vuit punyalades cadascun i, a més, ella va ser llençada al pou d'aigua de ferro. Fins avui, no s'han trobat els assassins.

MT. Bé, considero que per avui ja ens hem fet una idea sobre la història de la torre. Més endavant, en el proper número de la revista, ens podràs explicar el luctuós misteri?.

Donem les gràcies a en Jordi Massó, per l'atenció que ha tingut envers l'Arxiu Històric, i esperem que continuï el relat de Can Massó. ●

Miquel Tormos i Rami

Biblioteca de Nou Barris

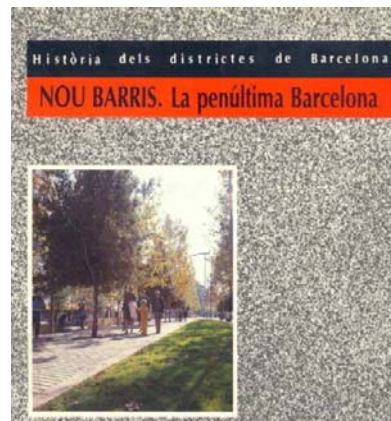
FABRE, Jaume. Nou Barris, la penúltima Barcelona.

FABRE, Jaume. Nou Barris, la penúltima Barcelona. [Barcelona]: Ajuntament de Barcelona, 1991. 103 p. (Història dels districtes de Barcelona). ISBN 84-7609-437-X

El llibre recomanat aquest mes de març, dins de la Col·lecció Local, porta per títol Nou Barris. La penúltima Barcelona. És el primer títol publicat de la col·lecció "Història dels districtes de Barcelona", apareguda amb l'objectiu de donar a conèixer l'origen, el desenvolupament i el futur de cadascun dels districtes de Barcelona.

És un llibre especialment recomanat per a descobrir els aspectes tant urbanístics com socials de Nou Barris, a través del recorregut històric fins a la dècada dels anys noranta. Ens apropa de forma breu i detallada a la gran transformació urbana i el creixement social assolits al barri, fent referència a la conservació dels valors d'identitat, encara presents, del seu passat rural.

És una obra que pretén mostrar la importància de la integració de diferents cultures que han conviscut històricament a Nou Barris i que han aconseguit donar al districte una identitat pròpia, una forta personalitat i una riquesa històrica i cultural, molt presents en la realitat actual. ●

BIBLIOTECA NOU BARRIS

Horari: dl./dt./dj./dv. de 10 a 20.30 h

dc./ds. de 10 a 14 i de 16 a 20.30 h

Adreça: Albert Einstein, 2-4

Tel.: 93 291 48 50

A/e: b.barcelona.nb@diba.es